

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA--4101-31-01/2011/P/11/185

Katowice, dnia 24 stycznia 2012 r.

Pan
Eugeniusz Wycisło
Prezes Zarządu
Górnśląskiej Agencji Promocji
Przedsiębiorczości SA
w Katowicach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę Górnśląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości SA w Katowicach, zwanej dalej „Spółką”, w zakresie pomocy dla przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi w 2010 r., udzielonej w latach 2010 – 2011.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym 29 grudnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Spółki w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli.

Spółka, działając na podstawie umowy² zawartej z Ministrem Gospodarki w dniu 28 października 2010 r., ze środków publicznych (dotacji budżetowej) udzielała, w okresie od listopada 2010 r. do marca 2011 r., przedsiębiorcom poszkodowanym w wyniku powodzi pożyczek, określonych w ustawie z dnia 12 sierpnia 2010 r. o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi w 2010 r.³

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Zwanej dalej „umową z Ministrem Gospodarki”.

³ Dz. U. Nr 148, poz. 992, zwanej dalej „ustawą o wspieraniu przedsiębiorców”.

W okresie objętym kontrolą do Spółki wpłynęło 97 wniosków pożyczkowych, z których pozytywnie rozpatrzono 93, udzielając pożyczek na łączną kwotę 3 982,9 tys. zł. Badaniami kontrolnymi objęto próbę dziesięciu, wybranych losowo, wniosków pożyczkowych, na podstawie których udzielono dziesięciu pożyczek na łączną kwotę 411,3 tys. zł (10,3% całości udzielonych pożyczek).

1. Spółka udzieliła pożyczek, objętych próbą, na podstawie wniosków spełniających wymagania, określone w art. 7 ust. 3 pkt 1 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców, tj. wszyscy wnioskodawcy przedłożyli m.in. zaświadczenia wójta gminy, burmistrza lub prezydenta miasta, właściwego dla miejsca faktycznego wykonywania przez poszkodowanego przedsiębiorcę działalności gospodarczej, potwierdzające, że w okresie wskazanym w zaświadczeniu poniósł on szkodę w wyniku powodzi. Wnioskodawcy złożyli także oświadczenia o wykonywaniu działalności gospodarczej na obszarze gmin lub miejscowości określonych w innych przepisach⁴ (art. 3 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy) i o spełnianiu warunków wynikających z art. 3 ust. 1 pkt 2–4, tj. m.in. że nie zatrudniali więcej niż 50 pracowników oraz nie korzystali z innej pomocy udzielanej ze środków publicznych na pokrycie tych samych szkód powstałych w wyniku powodzi.

W toku rozpatrywania wniosków pożyczkowych przedstawiciele⁵ Spółki nie dokonywali oględzin majątku przedsiębiorców, dotkniętego skutkami powodzi w miejscach prowadzenia działalności gospodarczej. Oszacowanie rozmiarów szkody, uwzględniające dokonanie oględzin, utrudniał znaczny upływ czasu (od 6 do 9 miesięcy) od momentu jej wystąpienia, w którym przedsiębiorcy mogli lub wręcz musieli naprawiać i remontować dotknięte powodzią mienie, wykorzystywane w prowadzonej działalności, a także nieokreślenie tego obowiązku w umowie zawartej z Ministrem Gospodarki oraz niewskazaniem trybu takich działań w regulaminie udzielania pożyczek, określonym przez ww. Ministra.

Ponadto, zdaniem NIK, określone przepisami ustawy o wspieraniu przedsiębiorców oraz postanowieniami regulaminu udzielania pożyczek ramy działalności Spółki uniemożliwiły skuteczną weryfikację zasadności sfinansowania naprawy szkód majątkowych ze środków publicznych, w sytuacji gdy wnioskodawcy posiadali ubezpieczenia majątkowe od klęsk żywiołowych. W skontrolowanej próbie z trzech przedsiębiorców posiadających ubezpieczenia majątkowe, dwóch otrzymało odszkodowania (w łącznej wysokości 21 tys. zł), jednak nie było możliwości ustalenia na naprawę jakich konkretnych szkód je przyznano i wykorzystano.

2. NIK ocenia pozytywnie zawieranie umów pożyczki, gdyż Spółka dotrzymała 14-dniowego terminu zawarcia umów, wynikającego z art. 8 ust. 1 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców, jednak stwierdzono przypadki niedokonywania wypłat pożyczek bezzwłocznie po zawarciu umowy, do czego zobowiązywały postanowienia art. 8 ust. 5 ww. ustawy:

⁴ Wydanych na podstawie ustawy z 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (Dz. U. Nr 84, poz. 906 ze zm.).

⁵ Komisja do oszacowania szkód poniesionych przez przedsiębiorcę, powołana przez Spółkę, o której mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców).

- w badanej próbie dziesięciu umów pożyczkowych wypłaty pięciu pożyczek, na łączną kwotę 196,9 tys. zł (47,8%), nastąpiły po upływie od 15 do 32 dni od daty zawarcia umów,
- w całej grupie 93 zawartych umów, oprócz wymienionych pięciu przypadków, opóźnienie w wypłacie przekraczające 14 dni od zawarcia umów stwierdzono w 44 kolejnych przypadkach pożyczek, na łączną kwotę 1 814,3 tys. zł (50,8%).

Ustalono, że przyczyną niezachowania wymogu niezwłocznej wypłaty pożyczki przedsiębiorcom był brak środków dotacji na rachunku bankowym Spółki. Środki te wpłynęły na oddzielny rachunek bankowy dopiero 10 marca 2011 r., wobec czego wypłaty 49 pożyczek, udzielonych w okresie od 14 stycznia do 28 lutego 2011 r., sfinansowano w 48 przypadkach w okresie od 14 do 15 marca 2011 r., a w jednym przypadku⁶ w dniu 31 marca 2011 r. Najdłuższe opóźnienia dotknęły przedsiębiorców, z którymi zawarto umowy z początkiem 2011 r. – w pierwszej połowie stycznia 2011 r. zawarto jedną umowę pożyczki na kwotę 28,8 tys. zł, natomiast w drugiej połowie stycznia zawarto sześć umów pożyczkowych na łączną kwotę 294 tys. zł.

We wszystkich skontrolowanych umowach zawarto zapisy o przeznaczeniu pożyczek na usuwanie szkód w rzeczowych aktywach trwałych i obrotowych, powstałych w wyniku powodzi w miejscu faktycznego wykonywania działalności, zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców oraz dopełniono, wynikający z art. 15, obowiązek przyjęcia zabezpieczenia zaciąganej pożyczki wekslem in blanco.

3. W związku z wynikającym z art. 10 ust. 1 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców obowiązkiem wykorzystania i rozliczenia pożyczki przed upływem (wraz z przedłużeniem) dziewięciu miesięcy od dnia zawarcia umowy (w przypadku Spółki przed końcem listopada 2011 r.) 91 przedsiębiorców złożyło stosowne rozliczenia obejmujące 98,2% kwoty udzielonych pożyczek, tj. 3 909,5 tys. zł. W stosunku do pozostałych dwóch pożyczkobiorców, którym udzielono pożyczek na łączną kwotę 73,4 tys. zł i pomimo wezwań nie przedstawili rozliczeń, Spółka podejmowała działania zmierzające do zwrotu pożyczek wraz z należnymi odsetkami, a wobec ich bezskuteczności wypowiedziała umowy i wezwała do wykupu weksla in blanco.

Ustalono, że w badanej próbie dokonano rozliczeń wszystkich dziesięciu udzielonych pożyczek i w każdym przypadku Zarząd podjął uchwałę stwierdzającą umorzenie ich całości lub części (100% lub 75% kwot pożyczek), świadczące o zaakceptowaniu złożonych rozliczeń. We wszystkich przypadkach dokonano oględzin majątku przedsiębiorców wyremontowanego lub odtworzonego ze środków pożyczkowych. Spółka monitorowała także terminowość spłat rat pożyczek przez siedmiu przedsiębiorców, którym pożyczki umorzono w części, gdyż trzem pozostałym, z uwagi na posiadane przez nich w dniu wystąpienia powodzi umowy ubezpieczenia przedsiębiorstwa od następstw klęsk żywiołowych, pożyczki umorzono w pełnej wysokości, zgodnie z art. 11 ust. 1 w związku z ust. 3 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców.

⁶ Z uwagi na konieczność uzupełnienia wymaganego podpisu na umowie pożyczki drugiego członka zarządu wnioskodawcy, który stawił się pod koniec marca 2011 r.

NIK ocenia negatywnie zaakceptowanie przez Zarząd Spółki wydatków na łączną kwotę 33,5 tys. zł (8,1% skontrolowanych rozliczeń) sfinansowanych z udzielonych pożyczek w trzech niżej przedstawionych rozliczeniach.

- W jednym z rozliczeń ujęto koszty naprawy dachu i rynien w budynku jednorodzinny na kwotę 17,3 tys. zł, pomimo że - jak wynikało z przedłożonych dokumentów - uszkodzenia dachu były spowodowane intensywnymi opadami deszczu. Zgodnie natomiast z art. 1 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców, jej przepisy, w tym dotyczące wykorzystania pożyczek, stosuje się do udzielania pomocy przedsiębiorcom, którzy ponieśli szkodę w wyniku powodzi lub osunięć ziemi wywołanych opadami atmosferycznymi w 2010 r. W tym przypadku jednak powódź nie spowodowała powstania ww. szkody. Za powódź, zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne⁷, nie mogły być uznane opady deszczu, lecz czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.
- W przypadku rozliczenia zakupu mebli, jako towaru do sprzedaży przez sklep meblowy, zaakceptowano wydatki na kwotę 17,1 tys. zł, w sytuacji gdy szkody pożyczkobiorcy obejmujące uszkodzone meble oraz inne towary zalane przez powódź wyceniono na etapie ubiegania się o pożyczkę na 5,4 tys. zł, a różnica 11,7 tys. zł stanowiła środki wydatkowane na zakupy nowych mebli do sprzedaży, w tym dwóch zestawów mebli kuchennych, łóżek, materacy, komody, itp. w asortymencie szerszym niż wykazany w protokołach zniszczeń.
- W trzecim z rozliczeń ujęto faktury za zakup wyposażenia lokalu gastronomicznego za kwotę 4,5 tys. zł, takiego jak zmywarka (1,3 tys. zł), urządzenie do hot-dogów (1,0 tys. zł), pochłaniacze pary (0,7 tys. zł) i okap (1,5 tys. zł), w sytuacji gdy na etapie ubiegania się o pożyczkę wykaz zniszczonego w skutek powodzi wyposażenia tego lokalu (pizzerii) nie zawierał ww. urządzeń.

Zaakceptowanie przez Spółkę rozliczeń udzielonych pożyczek, z których sfinansowano zakupy towarów lub wyposażenia innego niż zniszczone w czasie powodzi było niezgodne z postanowieniami art. 2 ust. 2 ustawy o wspieraniu przedsiębiorców, stanowiącymi że pożyczkę przedsiębiorca przeznacza na usuwanie szkód powstałych w wyniku powodzi.

4. NIK ocenia pozytywnie wykonanie przez Spółkę obowiązków wynikających z umowy z Ministrem Gospodarki, w zakresie rozpowszechnienia informacji o możliwości ubiegania się o pożyczki, warunkach ich uzyskiwania oraz o obowiązujących terminach w tym zakresie. Spółka m.in. na stronie internetowej podała informację dotyczącą realizowanej pomocy oraz zamieściła regulamin udzielania pożyczek.

Spółka prawidłowo dokonywała rozliczeń kosztów ponoszonych w związku z realizacją zadania, gdyż kwota potrącona na ich pokrycie z przekazanych środków na pożyczki, była zgodna z postanowieniami

⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 ze zm.

zawartymi w ww. umowie. Do zakończenia kontroli Spółka prawidłowo rozliczyła się z dysponentem środków budżetowych z niewykorzystanej części dotacji, odsetek od zdeponowanych środków oraz z wpływów uzyskanych tytułem spłat przez pożyczkobiorców rat nieumorzonej części pożyczek.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.